

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 19 stycznia 2011 r.

tekst ujednoczony

**Pan
Ryszard Grobelny
Prezydent Miasta Poznania**

LPO-4101-16-01/2010
P/10/173

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miasta Poznania, zwanym dalej „Urzędem” w zakresie wykonywania nadzoru właścicielskiego nad spółkami komunalnymi w latach 2008-2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, którego podpisania odmówił Pan w dniu 4 stycznia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, wykonywanie nadzoru właścicielskiego nad spółkami komunalnymi w kontrolowanym okresie.

1. W toku kontroli ustalono, że miasto Poznań (dalej „Miasto”), na dzień 30 czerwca 2010 r. posiadało udziały i akcje w dwudziestu spółkach prawa handlowego (dalej „spółki”) o łącznej wartości nominalnej 1.329.514.652 zł, w tym w siedmiu tzw. jednoosobowych spółkach o łącznej wartości nominalnej 461.142.200 zł oraz udziały i akcje w czterech spółkach z większościovym udziałem Miasta o wartości nominalnej 768.679.042 zł². Wartość nominalna udziałów/akcji pozostałych dziewięciu spółek (na 30 czerwca 2010 r.), z mniejszościowym udziałem Miasta wynoszącym od 0,69% do 49,66% ich kapitału zakładowego, wynosiła 99.693.410 zł.

2. W ocenie NIK, Urząd jest przygotowany od strony formalnej do realizacji zadań związanych z zapewnieniem nadzoru właścicielskiego nad spółkami komunalnymi. Kompetencje i zasady nadzoru nad spółkami komunalnymi, a także organizacja struktur

---

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

² Szczegółowym badaniem objęto wszystkie jednoosobowe spółki z udziałem miasta Poznań oraz 3 spółki, w których miasto Poznań posiada największe udziały w kapitale zakładowym, tj. Poznańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o. (dalej „PTBS”), Termy Maltańskie sp. z o.o. (dalej „Termy Maltańskie”) oraz Wielkopolski Rynek Hurtowy MRS sp. z o.o. (dalej „WRH MRS”).

odpowiedzialnych za nadzór zostały określone m.in. w regulaminie organizacyjnym Urzędu, zarządzeniu Prezydenta Miasta Poznania w sprawie kompetencji prezydenta i powierzenia określonych spraw Miasta zastępcom prezydenta, pełnomocnictwie udzielonym zastępcy prezydenta ds. infrastruktury, gospodarki komunalnej i gospodarki nieruchomościami, a także w regulaminie organizacyjnym Biura Nadzoru Właścicielskiego (dalej „BNW”). Prezydent Miasta Poznania szczegółowo określił również zasady organizacji i przeprowadzania indywidualnej kontroli w spółkach z o.o., w których Miasto posiada udziały.

Pracownicy BNW posiadają odpowiednie przygotowanie zawodowe i kwalifikacje do wykonywania powierzonych im zadań, związanych ze sprawowaniem nadzoru właścicielskiego. Z ustaleń kontroli wynika, że w BNW zatrudnione są m.in. osoby posiadające: zdany egzamin na członka rad nadzorczych, aplikację kontrolerską i radcowską, ukończone studia MBA, osoby ze stopniem naukowym doktora ekonomii, a także osoby po ukończonych kursach i studiach podyplomowych z rachunkowości. W szczególności, NIK ocenia pozytywnie wprowadzone przez dyrektor BNW zasady oraz sposób kontrolowania i monitorowania działalności spółek, z udziałem Miasta, które wynikają z zarządzenia Nr 11/2009 i 12/2009 z dnia 17 listopada 2009 r. Regulacje te określają szczegółowo zakres zadań nadzorczych oraz sposób i częstotliwość ich wykonywania. Kontrola wykazała, że zgodnie z przyjętymi zasadami nadzoru nad spółkami z udziałem Miasta (w odniesieniu do objętych szczegółową kontrolą spółek) na bieżąco monitorowano obszary szczególnego ryzyka oraz kluczowe inwestycje i programy inwestycyjne. Analizowane były również sprawozdania finansowe spółek, w szczególności pod kątem osiągniętych wyników finansowych (np.: realizacja planu dochodów i wydatków), a także wskaźników ekonomicznych i finansowych.

3. Przeprowadzona przez NIK kontrola wykazała, że zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej³, we wszystkich spółkach z udziałem Miasta powołane zostały rady nadzorcze. Członkowie rad nadzorczych, reprezentujący w spółkach jednostkę samorządu terytorialnego byli powoływani spośród osób, które złożyły egzamin w trybie przewidzianym w przepisach o komercjalizacji i prywatyzacji, bądź spośród osób, które były zwolnione z obowiązku składania takiego egzaminu, na podstawie przepisów szczególnych. Przy powoływaniu członków rad nadzorczych⁴, objętych kontrolą spółek prawa handlowego z udziałem Miasta, nie naruszono ograniczeń wynikających z przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne⁵.

3.1. Kontrola NIK wykazała, że 28 osób będących na dzień 30 czerwca 2010 r. reprezentantami Miasta w ośmiu spółkach prawa handlowego⁶, zostało powołanych do tych rad z zachowaniem wymogu określonego w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁷ (dalej „ustawa

³ Dz.U. z 1997 r. Nr 9, poz. 43 ze zm.

⁴ pełniących swe funkcje na dzień 30.06.2010 r.

⁵ Dz.U. z 2006 r. Nr 216, poz. 1584 ze zm.

⁶ Objętych szczegółowym badaniem, z wyłączeniem tzw. spółek Euro, do których nie stosuje się przepisów ustawy o wynagradzaniu.

⁷ Dz.U. Nr 26, poz. 306 ze zm.

o wynagradzaniu”), zgodnie z którym jedna osoba może być członkiem rady nadzorczej tylko w jednej spośród spółek, o których mowa w art. 1, pkt 4-7 tejże ustawy.

Z ustaleń kontroli wynika, że Prezydent Miasta Poznania powołał jednego członka rady nadzorczej spółki Wielkopolskie Centrum Wspierania Inwestycji sp. z o.o. (dalej „WCWI”), zasiadającego w dacie jego powołania w radzie nadzorczej spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego przekraczającym 50% liczby akcji (Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.). Wynagrodzenie pobrane przez tę osobę, za 2008 r. w spółce WCWI wyniosło 37.235,04 zł. Podobna sytuacja wystąpiła w spółce Targowiska sp. z o.o., w której na członka rady nadzorczej powołano w dniu 28 czerwca 2010 r. osobę, zasiadającą równocześnie w radzie nadzorczej spółki „NZOZ Szpital w Puszczykowie im. prof. Stefana Tytusa Dąbrowskiego” sp. z o.o., gdzie 100% udziałów posiada Powiat Poznański (pobrane przez tę osobę, ze spółki Targowiska, wynagrodzenie za okres od 28 do 30 czerwca 2010 r. wyniosło 277 zł). Sytuacja taka była niezgodna z dyspozycją przywołanego wyżej art. 4 ust. 1 ustawy o wynagradzaniu. Ze złożonych przez dyrektor Biura Nadzoru Właścicielskiego wyjaśnień wynika, że z uwagi na naruszenie zakazu wynikającego z ww. przepisu i braku skutecznego powstania mandatu członka rady nadzorczej, osoba ta została zobowiązana do zwrotu wynagrodzenia pobranego w okresie przed 7 października 2010 r.

Ustalenia te wskazują, że Urząd nie weryfikował oświadczeń kandydatów na członków rad nadzorczych w spółkach z udziałem Miasta w zakresie przestrzegania ograniczenia określonego w art. 4 ust. 1 ustawy o wynagradzaniu.

3.2. Do dnia 30 kwietnia 2010 r. wynagrodzenia miesięczne członków rad nadzorczych w pięciu jednoosobowych spółkach Miasta Poznania⁸, ustalone były w formie uchwał zgromadzeń wspólników. Było to niezgodne z dyspozycją art. 6 ust. 1 ustawy o wynagradzaniu. Stosownie do tego przepisu (w spółkach, w których gmina jest jedynym udziałowcem) wynagrodzenie członków rady nadzorczej ustala bowiem organ właściwy do reprezentowania jednostki samorządowej, tj. Prezydent Miasta Poznania. Kwota wynagrodzeń miesięcznych, jakie zostały wypłacone członkom rad nadzorczych tych spółek, za okres od 1 stycznia 2008 r. do 30 kwietnia 2010 r. wyniosła 1.526.662,16 zł.

NIK pozytywnie ocenia działania, jakie zostały podjęte przez Biuro Nadzoru Właścicielskiego Urzędu, wskutek których od dnia 1 maja 2010 r. (jeszcze przed rozpoczęciem kontroli NIK) wynagrodzenia miesięczne członków rad nadzorczych w spółkach, w których Miasto jest jedynym udziałowcem ustalone są przez Prezydenta Miasta Poznania w formie zarządzenia.

3.3. Maksymalna wysokość wynagrodzeń miesięcznych członków rad nadzorczych (w jednoosobowych spółkach Miasta oraz w spółkach z jego większościovym udziałem) nie przekraczała jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez

---

⁸ Tj. w spółkach: Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej S.A. (dalej „MPGM”), WCWI, Zakłady Naprawcze Autobusów sp. z o.o. (dalej „ZNA”), Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Poznaniu sp. z o.o. (dalej „MPK”), Targowiska sp. z o.o.

Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Było to zgodne z dyspozycją art. 8 pkt 8 w związku z art. 2 pkt 7 ustawy o wynagradzaniu.

3.4. Z ustaleń kontroli wynika, że zgodnie z przepisami art. 10 ust. 8 ustawy o wynagradzaniu, Prezydent Miasta Poznania, w drodze zarządzenia, określił wzór wniosku o przyznanie nagrody rocznej oraz szczegółowe zasady i tryb jej przyznawania. Nagrody roczne (za 2008 i 2009 rok) w jednoosobowych spółkach z udziałem Miasta, lub w których Miasto posiadało większościowe udziały, zostały przyznane prezesom tych spółek przez właściwe zgromadzenia wspólników, na umotywowany wniosek rad nadzorczych, co było zgodne z przepisami art. 10 ust. 2 ustawy o wynagradzaniu. Wysokość nagród rocznych przyznanych tym osobom nie przekraczała trzykrotności ich przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w roku poprzedzającym przyznanie nagrody. W tym zakresie przestrzegano wymogu wynikającego z dyspozycji art. 10 ust. 7 wyżej przywołanej ustawy.

Niezgodnie natomiast z dyspozycją art. 10 ust. 3 ustawy o wynagradzaniu przyznane zostały nagrody roczne za 2008 r. dwóm członkom zarządu spółki MPK. Nagrody te (łącznie: kwota 68.842 zł) przyznano uchwałą zgromadzenia wspólników pomimo, że zgodnie ze wskazanym wyżej przepisem, kompetencje do przyznania tym osobom nagród rocznych, posiada wyłącznie organ właściwy w sprawach czynności z zakresu prawa pracy, tj. rada nadzorcza.

4. Z ustaleń kontroli NIK wynika, że w objętym nią okresie, poprzez udział kapitałowy w spółkach: WCWI, ZNA, WRH MRS, MPGM, Miasto zaangażowało się w działalność, której zakres wykracza poza sferę użyteczności publicznej oraz która nie była związana z gospodarką komunalną jednostek samorządu terytorialnego, tj. wykonywaniem zadań, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych.

4.1. Zakres działalności spółki WCWI (wartość nominalna udziałów Miasta – 50.347.200 zł) wynikający z treści umowy spółki oraz działalność spółki ZNA (wartość nominalna udziałów Miasta – 2.432.000 zł) wykracza poza sferę użyteczności publicznej.

Wiodącą działalność⁹ w przypadku pierwszej z ww. spółek (WCWI) obejmuje wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi. Zgodnie z treścią umowy tej spółki przedmiot jej działalności stanowi, m.in.: działalność usługowa związana z leśnictwem, pozostała działalność pocztowa i kurierska, hotele i podobne obiekty zakwaterowania, restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne, badania i analizy techniczne oraz związane z jakością żywności, a także specjalistyczne i niespecjalistyczne sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych. Powyższe w istotny sposób wykracza poza przedmiot działalności, jaką mogą prowadzić gminy (w formie spółki prawa handlowego) w ramach gospodarki komunalnej. W przypadku drugiej spółki (ZNA) wiodącą jej działalnością są pozostałe badania i analizy techniczne. Uzyskane przez tą spółkę przychody z działalności wykraczającej poza sferę użyteczności publicznej w latach 2008-2010 (I półrocze) wynosiły 687,5 tys. zł¹⁰.

⁹ Według danych GUS.

¹⁰ Przychody z usług stacji kontroli pojazdów.

4.2. Z ustaleń kontroli wynika, że w przypadku spółki WRH MRS (wartość nominalna udziałów Miasta wynosi 25.000.000 zł, co stanowiło 84,32% jej kapitału zakładowego) uwidoczniło w KRS działalność komercyjną, polegającą m.in. na sprzedaży hurtowej mięsa i wyrobów mięsnych, wyrobów mleczarskich, napojów alkoholowych i bezalkoholowych, wyrobów tytoniowych, cukru, czekolady, zboża, nasion. Według danych GUS, wiodącym przedmiotem działalności tej spółki miała być sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów z mięsa. Wykracza to poza ograniczenia wynikające z art. 1 i art. 10 ustawy o gospodarce komunalnej, w związku z art. 9 ustawy o samorządzie gminnym, dotyczące prowadzenia gospodarki komunalnej. Nie został natomiast zrealizowany leżący u podstaw utworzenia spółki długofalowy program rozwoju, przewidujący zwiększenie powierzchni handlowej poprzez budowę nowych hal targowych dla handlu mięsem, rybami i nabiałem.

4.3. W okresie objętym kontrolą, spółka MPGM prowadziła działalność w większości w zakresie niezwiązanym z realizacją zadań własnych gminy i wykraczającym poza sferę użyteczności publicznej, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 2 ustawy o gospodarce komunalnej. Działalność ta obejmowała w szczególności zarządzanie nieruchomościami na zlecenie osób trzecich¹¹ i jak wynika z ustaleń kontroli NIK, stanowiła jedno z głównych źródeł przychodów tej spółki.

5. NIK negatywnie z punktu widzenia kryterium gospodarności ocenia dotychczasowe skutki zaangażowania kapitałowego Miasta Poznania w działalność spółki Wielkopolski Rynek Hurtowy MRS sp. z o.o. W wyniku realizacji uchwały Rady Miasta Poznania nr XX/224/III/99 z dnia 5 października 1999 r. w sprawie wyrażenia woli przystąpienia przez Miasto do spółki Wielkopolska Giełda Rolno-Ogrodnicza – MRS Sp. z o.o., Miasto Poznań pokryło udziały w tej spółce aportem w postaci nieruchomości stanowiących własność komunalną, uzyskując w zamian udziały o wartości 25.000.000 zł. Drugi wspólnik Wielkopolska Giełda Rolno-Ogrodnicza S.A. zadeklarował aport w postaci „*opracowania prawnego i marketingowego*” dot. inwestycji WRH MRS. Założona w 2000 r. spółka nie prowadzi do chwili obecnej działalności stanowiącej cel jej powołania, osiągając ujemny wynik finansowy (strata netto za 2008 r. i 2009 r. wyniosła odpowiednio 30.072,38 zł i 10.024,84 zł) ze względu na generowanie kosztów, przy praktycznym braku przychodów (mają one charakter okazjonalny). Pozytywnie należy ocenić to, że Miasto podjęło działania mające na celu zbycie udziałów w tej spółce.

6. NIK zwraca uwagę, że zapisy umowy jednej z badanych spółek, w których Miasto Poznań jest jedynym udziałowcem (MPK) oraz statutu MPGM, dotyczące wynagrodzeń członków ich rad nadzorczych nie zostały dostosowane do brzmienia art. 6 ust. 1 ustawy o wynagradzaniu. Jak wynika z wyjaśnień złożonych przez dyrektor Biura Nadzoru Właścicielskiego Urzędu, z uwagi na racjonalność i celowość działania – zmiany treści tych umów zostaną dokonane niezwłocznie, po zakończeniu analiz prawnych i ustaleniu brzmienia proponowanych treści.

---

¹¹ PKD 68.32 Z.

7. NIK nie wnosi uwag do działań restrukturyzacyjnych przeprowadzanych przez Prezydenta Miasta Poznania związanych z realizacją uchwał Rady Miasta Poznania podjętych w tym zakresie. W ocenie NIK, zbycie akcji spółki MPGM (realizacja działań prywatyzacyjnych i związany z tym faktem wpływ środków pieniężnych do budżetu Miasta Poznania przewidywany jest w WPF Miasta w roku 2011) oraz spółki WRH MRS znajduje merytoryczne i ekonomiczne uzasadnienie, co potwierdzają odpowiednie uchwały Rady Miasta Poznania.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli, wnosi o:

1. Dokonanie analizy przedmiotu działalności spółek z udziałem Miasta Poznania i uwzględnienie w obszarach ich funkcjonowania ograniczeń ustawowych.
2. Wprowadzenie procedury weryfikacji oświadczeń kandydatów na reprezentantów Miasta Poznania w radach nadzorczych spółek z udziałem Miasta w zakresie zachowania wymogów określonych w ustawie o wynagradzaniu.
3. Podjęcie działań w celu dostosowania zapisów umów/statutów spółek, w których Miasto Poznań jest jedynym udziałowcem/akcjonariuszem (w tym: MPK oraz MPGM), dotyczących wynagrodzeń członków rad nadzorczych, do brzmienia art. 6 ust. 1 ustawy o wynagradzaniu.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.